

פסח תשפ"ה

תהלתו בקהל הסוּדריִם

דברי תורה, סיפורים ומשלם מאת המנהל הרה"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תקס"ז

על דם מילה שזה מסירות נפש ממש, כמ"ש: 'כי עליך הורגנו כל היום' - זה ברית מילה, וגם דם פסח זה היה מסירות נפש, כי אמרו 'הן נזבח תועבת מצרים ולא יסקולנו', ומסרו נפשם על שחיטת הפסח ועי"ז נתקדש כל גופם בבת אחת וזהו בדמיון חיי בדמיון חיו.

ובזרוע נטוי זה החרב וחברו שלופה על ירושלים
י"ל ע"פ המדרש ילקו"ש תהלים קלו, שכאשר שמעו הבכורים על מכת בכורות הלכו לאבותיהם לאמר שיוציאו את בני, אמרו להם אפילו נמות כאן לא נוציאם, נטל כל אחד חרבו והרג את אביו, שנאמר: 'למכה מצרים בבכוריהם', שישים רבוא הרגו הבכורות באבותיהם.

ישמתי פדות בין עמי ובין עמך
במדרש שמור"ר יא, מלמד שהיו ישראל ראויים ללקות במכה זו, ונתן ה' פדיונם המצרים. ולמה דוקא במכה זו. י"ל בתורה כתיב 'ומוראכם וחתכם יהיו על כל חית הארץ', וכידוע שזה רק אם לא פגמו בשמחתם, וכמו דניאל בגוב האריות, וכן דוד המלך שחבר על הראם, וכן אה"ח הק' שנשאר לבד במדבר ואה"כ בא ארי' ולקח אותו לשיירא שלא רצו לחכות עליו לשבת. אבל במצרים לא היו ראויים, כמ"ש הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ולכן כתיב: 'הפלתו ביום ההוא את ארץ גושן לבתלי יהא שם ערוב' שלא יזיקו לבני"ש (שם)

ונודה לך שיר חדש
במדרש שמור"ר כ"ג, כל השירות שנאמרו בעולם לשון נקבה, מה הנקבה הזאת מתעברת ויולדת וחוזרת ויולדת, כן הצרות באות וחוזרות ובאות. אבל לעתיד אין עוד צרות, שנאמר: 'שירו לה' שיר חדש, ואיתא בספ"ה ק' שיליל שימורים הוא לה' לדורתם' - שיהי בחינה זו לדורתם בגאולה העתידה, אמנם תלוי בעבודתנו, והיינו דאמר ישע"י ל, 'השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, כפי עבודתכם כליל התקדש חג.

כל דכפין ייתי וייכול וכו' לשנה הבא בני חורין
הטעם שפתח בעל הגדה את עבודת ליל הקדוש במדת החסד 'כל דכפין ייתי וייכול' וכו', כי איתא בקדמונים (טור או"ח תי"ז) שהמועדים נתקנו כנגד האבות הקדושים, ופסח נתקן כנגד אברהם, כמ"ש: 'לזיש ועשו עוגות' ופסח היה אז, ואברהם נתבשר על גלות מצרים ועל הגאולה, כמ"ש: 'בך חותמים' - מגן אברהם (פסחים ק"ז), לכן פתח בעל הגדה את סדר הלילה בהזכרת מדתו של אברהם מדת החסד כדי לעורר זכותו ולהחיש גאולתנו ופדות נפשנו שנוכה להקריב בשנה הקרובה קרבן פסח בארעא דישראל ולעבוד את ה' כבני חורין.

הא לחמא עניא
יש לפרש, מדוע תקנו זאת בלשון ארמי. עפ"י דברי ה"יגד יעקב ז"ע להורות בזה משי"כ בזהו"ק שהקב"ה בעצמו ציית לדברינו - אמירת ההגדה - ואין אנו צריכים למלאכי השרת. ולכאורה מדוע דוקא במצות סיפור יציאת מצרים בא הקב"ה בכבודו ובעצמו מה שלא מצינו בשאר מצוות. וי"ל משי"כ ועברתי בלילה

בין השמים ובין הארץ וחרבו שלופה בידו נטוי על ירושלים ויפול דוד והזקנים מכוסים בשקים על פניהם ומלאך אמר לגד לך לדוד שיבנה מזבח לה' בגורן ארנן היבסי ושיילם 600 שקלי זהב ויבן מזבח ויעל עולות ושלמים ויקרא אל ה' ויענהו באש מן השמים.

ובמופתים זה הדם
שהיו בו כמה מופתים גם שכל המים מכל העולם נהפך לדם כשהגיע לידי מצרי, וגם נס שני היה אש שורף בפי המצרי כשהי' דם.

ואפילו חולנו חכמים וכו'
יש להבין, מה היה ההו"א שיהיו פטורים מלקיים מצות סיפור יצי"מ. וי"ל דאיתא בשבת י"א דמי שתורתו אומנתו כגון רשב"י וחבריו פטורים מן המצוות, אבל כתב הירושלמי שבת פ"א שהם פטורים רק ממצות התלוים בדיבור כגון תפילה. וכתבו בתוס' ד"ה כגון שרשב"י ור"א היו קוראים כל יום את שמע כי זה קבלת עול מלכות שמים. ונראה לומר שגם זכירת יצי"מ שהוא מורה על גדולתו וכוחו של בעל היכולת ועל חידוש העולם, ונראה שלכן באו תלמידיהם ואמרו אע"פ שעוסקים במצות סיפור יצי"מ אבל עכשיו הגיע זמן קרי"ש של שהרית.

מה נשתנה

פעם שאל דוכס אחד לרבי צבי הירש לוינ זצ"ל, מדוע שואלים 'מה נשתנה' בפסח ולא בסוכות, הלא בסוכות משנים יותר סדרי חיים, ויצאים מדיית קבע ויושבים בסוכות, ועוד.

נמוקינה אתנו - החזיר לו רבי צבי הירש פסח, תינוק מירשאל רואה יהודים יושבים מסובים במנוחה ושלחה. ומסביב לשלחן ערוך, יינות ומעדנים שלא כדרכם של ישראל בגולה, והוא תמה ושואל: 'מה נשתנה?' ואולם בסוכות הריהו רואה בני ישראל נטרדים מבתיהם, יושבים באיזו סוכה רעועה, הרוחות סוערות... ואין התינוק מתפלא כלל, כי כל ילד יהודי יודע כי ישראל בגולה דרכם בכך.

עד שבאו תלמידיהם
לכאורה מדוע לא היו שם התלמידים עד סוף ליל הסדר. וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע שבחצי הלילה הראשון היו התנאים מדברים בגולה ואז נכחו שם התלמידים, אך בחצי הלילה השני דברו בעניני קבלה ונסתר ומעומק המושג לא הבינו התלמידים לכן נשמטו והלכו לביתם.

ולא זכיתי וכו' עד שדרשה בן זומא
ידוע שלכל איש ישראל יש את חלקו בתורה לפי שורש נשמתו כמ"ש 'ותן חלקנו בתורתך', אבל בן זומא זכה שקיבלו דרשתו שלמד מפסוק כל ימי חייד משא"כ ראב"ע לא דרש מהפסוק ולכן לא זכה שיאמרו בשמו.

בדמיון חיי
כתב האלשי"ך הק' כי כל מצוה אשר יעשה, באבר שיעשה רומז עליו המצוה, כי רמ"ח מצות עשה נגד רמ"ח אברי האדם, אבל המוסר נפשו על קדוש השם מתקדש כל גופו בבת אחת, וישראל עבדו ע"ז במצרים, והעובד ע"ז כאילו כופר בכל התורה, ממילא נפגם כל גופו וצריך לתקנו, לכן ציוה ה'

הכם מה הוא אימרו וכו' אשר צוה ה' אתכם
ורשע אומר לכם, א"כ למה אצל רשע אומרים - לכם ולא לו, אבל אצל החכם לא דורשים אתכם ולא אותנו.

אבל בעצם יש כמה שינויים, החכם רואה את כל העבודה של שחיטת הפסח וכל מנהגי וחומרי הנהגים בפסח, הוא ג"כ נוהג כאשר אבא נוהג ולמחר שואל מה הטעם של כל הנהגת והמנהגים בליל הסדר. משא"כ הרשע אינו שואל את אביו, אלא אומר לאביו בשעת מעשה מה העבודה הזאת ומנסה לשכנעו שזה מיותר לגמרי, וזה והיה כי 'יאמרו' ולא כי 'ישאלך'.

(ספ"ה ק)
עוד חילוק יש, כששני אנשים נכנסים לארמון, וחפץ לדעת מה כתוב, מתבונן היטב על כל חפץ שיש בבית הזה ויכול אח"כ לספר מה ראה, משא"כ אם נכנס רק לומר דברי שליחות לבעל הבית לא שם לב למה שיש שם ולא יוכל לספר מה שראה שם. וכך הוא כאן, בן החכם רוצה לקבל עליו עול תורה ומצוות ומתבונן בהם ורואה שיש בתורה עדות חוקים ומשפטים ויש הבדלים ביניהם, מצוות עם טעם והבנה, ומצוות של חוק בלא טעם, ולכן בשאלתו מפרט מה העדות והחוקים והמשפטים, משא"כ הרשע אינו בא להתבונן ולשים לב לראות מה כתיב בתורה ולכן לא מפרט כלום אלא שואל מה העבודה הזאת לכם, כל התורה נראה לו כעבודה אחת.

ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גושן
יעקב אבינו בחר בארץ גושן כיון דאיתא בפרקי דר"א פ' כ"ו, כשלקח פרעה את שרה אמנו כתב לה את ארץ גושן לאחוזיה והיא כבר עשתה בכוחה הגדול שתשרה קדושה במקום ההוא ויהיה מסוגל לבניה להמשיך את הקדושה שראו בבית יעקב.

בדמיון חיי
דם פסח ודם מילה. לכאורה בשלמא דם מילה זה דמיון, אבל דם פסח זה דם הקרבן ולא דם האדם, אמנם י"ל שמה מסור נפשם לקחת הטלה לעיני המצרים ושחטו אותו והיו שיניים של המצרים כהות לראות האלוהים שלהם קשור למטה של בני ישראל והיו כאילו שפכו דמם ומסרו נפשם ממש.

ועוד כמ"ש הרמב"ן שיהשוב בשעת ההקרבה נפש תחת נפש, דם הקרבן תחת דם האדם, א"כ שפיר י"ל בדמיון חיי א"כ הוי כאילו דמיון גם המילה וגם דם הפסח.
וחרבו שלופה בידו נטוי על ירושלים
בדברי הימים מסופר שהשטן הסית את דוד למנות את ישראל ודוד הכריח את יואב למלא תפקיד זה ובלית ברירה מנה אותם אבל את לוי ובנימין לא מנה. וה' כעס על זה ובא מגפה על בני"י, וה' שלח את גד החוזה שילך לדוד ויאמר לו שיקבל עונש עליו או ג' שנים רעב (בשמואל כתיב ז' שנים) או ג' ימים דבר או ג' חדשים יהי ביד אויביו וישגו אותך בחרב ויאמר דוד אפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה, ויתן ה' דבר ומתו שבעים אלף איש, וירא דוד את מלאך ה' עומד

היה אני ולא מלאך, ולמה זאת, אלא שכתוב בתוס' שבת ד', דמלאכים אינם יודעים מחשבות בני אלא מעשיהם, ובני במצרים לא היו ראויים לגאולה מצד מעשיהם רק מחשבתם היתה טובה והיו משתוקקים אל השי"ת, וכמ"ש בילקוט פ' רלד, שטען השר של הים הללו עבדו ע"ז, והשיב לו הקב"ה שהיו אנוסים במעשיהם אבל במחשבתם השתוקקו אל אביהם שבשמים, וע"כ היה צורך שהגאולה תהי דוקא ע"י הקב"ה יודע מחשבות בני אלא ע"י מלאך שרואים רק המעשה ואין יודעים מחשבות הטובות.

יוציאנו ה' ממצרים

כשהקב"ה ביקש להוציא את בני ממצרים, לא היה לישראל שום זכות, כמ"ש: זאת ערום ועריה - מן המצוות, ונתן להם הקב"ה ב' מצוות, דם פסח, ודם מילה, ששתייהם הם מסירות נפש. א, שחיתת הפסח כיון שהיתה ע"ז שלהם ובני שחטו אותו לעיניהם ללא פחד. ב, דם מילה, כמ"ש: כי עליך הורגנו כל היום [תהלים מד], ומדוע היו צריכים לשחט את הדם המעורב משתייהם על המצוות ועל המשקוף.

יש לפרש, עפ"י מ"ש חז"ל במדרש שיר השירים שאומר הקב"ה פתחו לי פתח של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, וכל המצוות שאנו מקיימים הביא לנו הקב"ה כמ"ש כלום עשה אדם מוזה או מעקה לפני שנתתי לו בית, וא"כ מה נדרש מאתנו בלבד, - זה המסירות נפש. וזה אומר לנו השי"ת פתחו לי פתח כפתחו של מחט - קצת מסי"נ, ואז אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, ולכן לרמוז ע"ז ציוה להראות ב' המצוות של מסי"נ על פתח הבית שדרו שם.

הגדה תורת אי"ש

הלל
המשנה בפסחים ק"ז, עד היכן הוא אומר את ההלל, בית שמאי אומרים, עד אם הבנים שמחה. הכוונה שלא רק הוא בעצמו בין את ניסי ה' ויאמר שיר ושבח לחי העולמים ב"ה, אלא הוא צריך לומר באופן כזה שגם האם והבנים ירגישו וישמחו אתו ויתנו גם הם שיר ושבח הלל והודאה לה. ובי"ה אומרים עד חלמיש למעינו מים, שלא די בזה שבני ביתו יודו לה, אלא שאפילו חלמיש דהיונו מי שהוא אדיש כאבן יבש - יידבק למעין מים של דמעות של גיל ושמחה לה וידיו לה כי טוב כי לעולם חסדו.

הגדה תורת אי"ש

קדש ורחץ
צריך להתבונן כשבר ישראל יושב בליל הסדר ומקיים מצוות ה' דאורייתא ודרבנן, ומובא בזה"ק שהקב"ה ופמליא דיליה באים לשמוע הסדרים אצל בני שמספרים נפלאות כב' ית"ש ואז נתגדל ונתקדש שמו יתברך בכל העולמות ורואה נחת מאתנו ע"כ צריך לדעת שאפילו שיש דעות שונות אם האדם יתחיל בסדר מרע או בעשה טוב, אבל זה לא כולל את ליל הפסח שלכו"ע צריך להתחיל ב"עשה טוב, ואפילו אם עדיין לא רחץ עצמו מעונותיו, ולכן אומרים קדש ואח"כ ורחץ כמו שהיה בליל יצי"מ שאע"פ שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה הוציא אותם ה' ונתן להם מדרגות גבוהות מאד ללא הכנות שלהם כן גם עתה בלילה הזאת יש אתערותא דלעילא.

תולדות אברהם יצחק שליט"א

ביצה
הגה"צ מהוניאד כשבר אל הסדר בליל פסח ורואה על המפה של פסח שכתוב ביצה אמר שיביצה ר"ת ב' יודין צה. והכוונה כי ב' יודין מרמז על שם ה' כי הוי בשילוב אד-ני ומתחיל ב' ומסיים ב' כידוע שלעתיד לבא יהי ה' אחד ושמו אחד במקום ה'-ואו של שם הוי יהי יוד' כמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד, ומספר השם הזה עם מספר אדני יהי בגמט' צה, וכעת בליל שימורים הזמן להתפלל שנוכה לזה במהרה דידן.

הגה"צ ר' משה ארי פריינד זצ"ל

חול המועד
חז"ל ר"ת הגים זמנים לששון.
הא לחמא עניא וכו'
אמרו חז"ל הנותן פרוטה לפני מתברך בו ברכות,

המפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות. וביאור הדברים כי כאשר העני רואה שהוא צריך להגיע לשולחן אחרים הוא מלא בוש, ולכן צריך לפייסו כמו אצל יוסף הצ' שאמר לאחיו אנכי אכלכל אתכם, כתוב וידבר אל לבם, שפייס אותם, כי הם התביישו שצריכים להגיע לשולחן אחרים. וכן כאן שבא להזמין עניים שאמר כל דכפין ייתי ויכול, דיגדל צערו, לכן אומר לו שכולנו במצרים היו מצפים לשולחן אחרים וגם עתה אנו מרגישים מה שהם הרגישו, אבל בזכות שאנו מהנים אחרים נזכה לגאולה השלימה בארעא דישראל וא"כ אתה שותף שנוכה בזכותך להיות בני חורין.

אמרי (הו)

מה העבודה הזאת לכם
שאלת הרשע היא על הגדרים וסייגים שמוסיפים למצוות, ולכן הקהה את שינוי שגם השיניים הם גדרים של הלשון ואם אין צריך גדרים למה יש לו השיניים לגדרים. (מקור ברוך)

שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו

אחד מחסדי סטאלין פירש בליל הסדר, 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו' - ויחל לשון תפילה כמ"ש ויחל משה - שזה עמד עובדתי ולנו שלא רק צדיק אחד עמד עלינו להתפלל עבורנו, אלא שבכל דור ודור עומדים הצדיקים להתפלל עלינו. ולמהרר כשבא לאדמו"ר שלו שאל אותו, איך יהי ההמשך שכתוב 'והקב"ה מצילנו מידם, ולא ידע להשיב. והשיב לו רבו שהקב"ה עוזר לנו ומשפיע לנו כל טוב שלא נצטרך להגיע לתפילת הצדיקים.

דצ' עד"ש באח"ב

החוזה ז"ע אמר פעם בהגדה דרייט זך א דעטש באחעו והצ' מרופשיץ אמר לו להסתכל בפנים ההגדה והוא חזר על לשון זה. אח"כ בא

אחד בשם רבי שמעון דייטש וסיפר שבא לחוזה ובדרך נשבר העגלה ונשאר בעיר אחעוו לליל הסדר ובמצע יצא לחוץ להפג צערו וזה מה שראה ואמר בשעת ההגדה.

קרנן פסח בומה"ז

בשעת עריכת הסדר אמר הדברי חיים ז"ע, שאליהו הנביא ז"ט שוחט הקרבן פסח ומביאו לצדיקים ואפילו שהם טמאים הרי טומאה הותרה בציבור. ופעם אחרת אמר שאליהו תוחב הקרבן פסח לתוך פיהם. ואמר הרבי מסאטמר ז"ע שאבא הקדושת יו"ט שמע בעצמו מפי הדברי חיים בפסח.

שפוך המתך וכו' - ליל שמורים

איתא בשו"ע, שנהגו לפתוח הדלת בליל פסח להראות שהוא ליל שמורים. ולכאורה היה צריך לעשות זאת בתחילת הסדר כשאמר 'כל דכפין ייתי ויכול'. והנה הקשה בפסחים קט. האיך תקנו חז"ל ד'

כוסות, הרי הוא זוגות וחז"ל אתי לידי סכנה. ואחד מן התירושים שכין שהוא ליל שמורים לא חיישין לזה, ולכן עכשיו שמגיע כוס רביעי ויקשה למסובין הרי זה זוגות, פותחים הדלת להראות שהוא ליל שמורים ולא חיישין לזוגות.

הסל סידור פסח וכו'

לא מצינו במצות סוכה שיאמרו זה, ומדוע דוקא בפסח ולא בשאר מצוות. וי"ל שבשאר המצוות יש קיום המצוה העקרי, כגון בסוכה יש מצות סוכה וד' מינים, אבל בפסח עיקר הוא הקרבת קרבן פסח ולזה לא זכינו, לכן מתפללים כן נזכה לעשותו שיבנה ביהמ"ק בב"א ונזכה להקריב שם זבחים ופסחים.

האדמו"ר מלעלוב זצ"ל

(בית הלוי)

א מעשה

הצדיק ר' ישראל דוב מוולידניק נוהג היה לספר סיפור זה:

בפרוס הפסח הגיע הבעש"ט, בלווית בתו והרב ר' צבי סופר, לקונסטנטינופול. איש לא הכיר שם את הבעש"ט, והיה שם במיצר גדול. כשהגיע ערב בפסח לא היו לו לא מצות ולא יין.

בתו הציקה לו: "מה נעשה בימי הפסח?"

"השי"ת יזמין לנו", היתה תשובתו.

ערב פסח ישב כל היום בבהמ"ד. לפנות ערב, והנה איש ממדינת פולין נוסע ברחוב שהבעש"ט התאכסן שם, ושואל: איפה יש כאן ר' ישראל ב"ר אליעזר מפולין, המתאכסן פה באיזה מקום?

אנשי הרחוב הראו לו את האכסניה שלו, ויבוא לשם עם אשתו, הוא שאל את בת הבעש"ט אם יוכלו להתאכסן כאן גם הם, כי רצונם להיות בצוותא חדא עם אביה בחג הפסח, וכבר יש לו מן המוכן כל צרכי הפסח ביד רחבה

ותען לו בת הבעש"ט: "אבי כעת בבהמ"ד, אך לבטח תוכלו להתאכסן פה"

המשרתים של האורח הביאו את כל החפצים לבית, ערכו השולחן ככלים נאים, במטה מוצעת ומהודרת להסיבה, והכינו כל צרכי הסדר, לרבות מצה שמורה, באופן מרווח. הם הדליקו נרות הרבה, וחיכו לבוא הבעש"ט מבית המדרש.

כאשר בא הבעש"ט מתפלתו, קידש מיד על היין, וערך את הסדר עד אחר הכוס השני. אז נתן שלום להאורח, וישמח עמו. לאחר כן אמר לו הבעש"ט: "הנה ידעתי כי חשוך בנים אתה ומבוקשך הוא להוושע, לכן עבור שהחיית אותי, הנני נשבע בזה כי אשתך זאת" - והראה באצבע עליה - "תלד לך בן".

עם גמר דבריו שמע הבעש"ט כרוז מן השמים: "ר' ישראל בעש"ט הפסיד את חלקו בעולם-הבא, כי בשבועתו הכריח שישנו מלמעלה את סדרי הטבע. האיש והאשה הם עקרים מטבעם, ועל ידי שבועתו יהיה הכרח לשנות את מערכת הטבע!"

כשמוע הבעש"ט את הכרוז, שמח מאד, ויאמר: "ברוך השם שעתה אוכל לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה, אפילו בלי פניית עולם-הבא! לאחר מכן פנה אל האיש ואמר לו:

לא ידעתי כי עקר אתה מטבעך, אך בכל-זאת אל יפול לבך, כי כאשר נשבעתי יקויים בעזרת השם".

מיד שמע הבעש"ט כרוז אחר מן השמים, כי החזירו לו את כל זכויותיו, בגלל שרצה לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה.

סימני הסדר

בכל סימני הסדר אין רמז לקריעת ים סוף. אולם יש רמז לזה בתיבת כ"ר פ"ס' ר"ת כ"ל סיום ריבב פ'רעה. ולכן מטבילים הכרפס במי מלח לרמז שסוס ורוכבו טבעו בים - שמימי מלוחים.

רבי יוסף חיים זונגפלד זצ"ל

והיו מספרים ביציאת מצרים

הנה כתיב בתוה"ק למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך. ופלא שהעיקר הוא 'צאתך מארץ מצרים' ולא דוקא היום שיצאת. ויש לפרש עפ"י מה דאיתא בזה"ק דהוי נהיר האי לילא כימא דתקופת תמוז וזה הכוונה ליום צאתך שנהיה הלילה כאור היום. והתנאים המשיכו ע"י סיפורים האור הגדול שהיה מאיר כיום והיה מספרים מלשון מאירים כמו נופך ספיר' ויהלום, ולכן לא הרגישו כשהאיר השחר והגיע זמן קרי"ש אך התלמידים שלא זכו למדרגה זו

הם הרגישו כשהאיר השחר ובאו להוכיח לרבותיהם וזהו למען תזכור להמשיך עליך אף בגלות – המכונה לילה, להמשיך האור הוא עליו כל ימי חייו.

(ויגד יעקב)

אחד חכם ואחד רשע

לכאורה היה צריך לומר אחד 'צדיק', שזה ההיפך של רשע. וי"ל כי להתגבר נגד הרשע לא יספיק להיות צדיק בלבד כי הרשע ילחום לעומתו בכל מיני ערמוניות, מה שלא יעלה על ראש הצדיק ויפילו בפח. לכן צריך להוסיף ולהיות גם צדיק וגם חכם, ואז יוכל להפיל את הרשע ולא ייכנע לו.

(הגדת מהר"י ט"ב ז"ע)

אויף פסח

את שני הימים הראשונים של הפסח חגגו בשמחה ובטוב לבב. בחול המועד פטרו את האורח לשלום לביתו, ואמר לר' צבי סופר שרצונו לנסוע מכאן תיכף לארץ הקודש. הם הלכו אל החוף לראות אם יש ספינה הנוסעת לארץ הקודש, ולא מצאו ספינה שיש בה יהודים.

אמר הבעש"ט לר' צבי: "אם רצונך, אפרוש מטפחתי על הים, ונעבור את הים בלי ספינה, רק תזהר לחשוב בשם פלוני שאמסור לך, ולא תניחו מרעיוןך אפילו רגע, כי אם חלילה תסיח דעתך ממנו נאבד כולנו, אבל אני רוצה לנסוע במסירות נפש, ואתה החזק דעתך", ותיכף נסע. ר' צבי לא רצה לסכן את נפש הבעש"ט, ולא הניחו לעשות כן. הם הוכרחו לשכור ספינה, ונכנסו לתוכה ביום ראשון של חול המועד פסח.

מיד קם רוח סערה, וטלטל את הספינה בלב ים בלא דרך שני ימים רצופים. ויצר להם מאד, ויחלו את פני ד' להושיעם.

ביום השלישי קמה הסערה לדממה, והספינה הגיעה לאי אחד. כל הנוסעים ירדו לראות את האי, והבעש"ט עם ר' צבי ובתו הלכו לטייל על האי. תעו ולא יכלו למצוא את הדרך אל הספינה. בתוך כך פגשו בהם גזלנים, אשר לא הבינו גם את לשונם, התנפלו עליהם, ואסרו אותם בעבותים, והתחילו להשחית את סכיניהם לשחטם. בינתיים הרגישו הגזלנים רעבון, והניחו את שבויהם אסורים בחבלים והם ישבו לאכול. אמר ר' צבי סופר להבעש"ט: "למה אדוני מחשה בעת כזאת? יעשה איזה דבר להצלתנו, כמנהגו תמיד!"

השיב לו הבעש"ט: "אינני יודע כעת שום דבר. ניטל ממגי כל הכח שלי. אולי אתה זוכר איזה דבר מאשר למדתיך, הזכירני נא."

אמר ר' צבי: "גם אנכי אינני יודע וזכור מאומה, זולת הא"ב הפשוט שאני זוכר."

צעק אליו הבעש"ט: "אם כן למה אתה מחשה? קרא לפני את הא"ב!" התחיל ר' צבי לקרוא לפני הבעש"ט:

"אלף, בי"ת, גימ"ל, דל"ת... " והבעש"ט עונה אחריו בקול ובהתלהבות עצומה, כדרכו בקודש תמיד, עד שהוחזר לו כל כחו כמאז.

פתאום נשמע קול פעמון ממלח אחד שבא לכאן עם חיילים, והחריד את הגזלנים. החיילים נתקו את השבויים ממאסר החבלים, ויקחו את הבעש"ט ובתו ור' צבי סופר לספינה, וביאו אותם ביום שביעי של פסח לאיסטמבול. אז ראה הבעש"ט, כי מן השמים אין מניחים אותו לנסוע לאה"ק, ויסע משם בחזרה לביתו.

כשהרב הקדוש מוויילדיק היה גומר לספר את המעשה, היה מסיים תמיד: ואותו המלח היה כמובן אליהו הנביא, זכור לטוב.

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי מצרים

כתב רבינו האור החיים הקדוש זיע"א: עוד ירצה באומרו 'לאמר', להיות שאמר 'והגדת לבנך', תינח אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר 'לאמר', שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו אם כן למה אמר 'לבנך'. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא יתור. ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנך' שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכהו ה' שיעיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא לבנו, לזה אמר 'לאמר', גם לעצמו.

(אור החיים הק')

וככה תאכלו אתו וגו'

הנה 'בחפון' חסר עם הכולל גימטריא 'פסח', לרמוז דשם 'פסח' נקרא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא

מדלג ופוסח ממקום למקום להרג בכורי מצרים ולהציל בכורי ישראל, ולפי טעם זה צוה הקדוש ברוך הוא לאכל את הפסח בחפון שהוא דלוג ומהירות, כשם שעשה הקדוש ברוך הוא כך יעשו הם.

ולפיכך 'בחפון' גימטריא 'פסח', לומר דסבת החפון הוא מסבת הפסח, כשם שהיה הקדוש ברוך הוא בדלוג ובמהירות, כך הם יעשו.

(פיתוחי חותם, פרשת בא)

ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא

יש להבין מפני מה לא זכה ראב"ע שיקבלו את דבריו עד שדרשה בן זומא ויש לומר היות כי באמת היה ראב"ע רק בן שמונה עשר שנים בלבד ולא החשיבו החכמים את דעתו מפני גילו עד שנודע להם הדרוש של בן זומא

בפרקי אבות פרק ד' איזהו חכם הלומד מכל אדם וא"כ צריך ללמוד ולשמוע גם יש שהוא עדין צעיר לימים ואז קיבלו דבריו. (מלבי"ם)

אלו היה שם לא היה נגאל

מפני מה בטוח לנו שלא היה נגאל כי ה' ציוה להם במצרים ולקחו מן הדם ונתנו על שני המזוזות ועל המשקוף וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ואילו הרשע המוציא עצמו מן הכלל בולזול מה העבודה הזאת לכם בודאי לא היה נותן הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות וממילא לא היה המשחית פוסח על ביתו והיה מת שם ולא היה נגאל. (שער בת רבים)

הקחה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישראל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמוז לדבר: 'לא' עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים 'בל' ידעום, לאלו שיוודעים משפטי ה' ושוברים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד' סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שכופר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקחה את שיניו שהיה לו רק לא ולא לב. (לב העברי)

דצ"ך עד"ש באה"ב

באחד הוויכוחים שהיה ע"י הכומרים לבין הגה"צ רבי יונתן אייבשיץ ז"ע בתקופה של עלילת דם ע"י הגויים, אמר לו אחד מהם שהר"ת של דצ"ך עד"ש באה"ב זה דים ציריכים כולם עיבור דים שזחטים בן אל חי בישמים [הכוונה שלהם על מנהיגם יש"ו] ענה לו רבי יונתן שהוא טועה והר"ת הוא דברי צידוקי כ"ז עלילת דים ש'קר בני אברהם הלילה בזה.

ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו הכתוב נקט לשון "ואתן" שהוא לשון מתנה כי אכן בניי הגויים הוא מתנה מכורא כל עולמים וזה

שפיר באומרו ואתן לו את יצחק ואתן ואתן ליצחק את יעקב אבל מה שאמר "ואת עשו" איזה מתנה קיבל בכך כעשו, ונראה לפרש ע"פ דברי הוזה"ק כי לכאורה איך יתכן שמצדיקי עליון כאבות הק' יצא ארע כישמעאל ועשו, אלא אין זה כי אם בחטא עין הדעת שנתהוה עירוב רע בטוב ולכן היה מוכרח לאברהם בן כישמעאל שיבא אחריו יצחק נקי מכל רע ועדיין לא הושלם זיווך הטוב מהרע לכן הוכרח יצחק לבן כעשו ונפרד לגמרי חלק הרע מורע קודש ואחריו זכה יעקב למיטה שלימה שלא נמצא שום פסול בזרעו וכולם שוים לטובה אהובים ונחמדים למקום נמצא כי לידת עשו היה מתנה גדולה לבית ישראל כי על ידיו נחלט הרע מן הטוב וזכה יעקב ל"ב שבטי י"ה.

(שבט הלוי הגש"פ)

יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא

לכאורה, למה נחשוב שאפשר לקיים מצות והגדת לבנך כבר מר"ח הרי היציאה היתה בט"ו לחודש, אמנם ידוע כי בכל ר"ח נכלל בו כל הבחינות של אדם וא"כ צריך ללמוד ולשמוע גם יש שהוא עדין צעיר לימים ואז קיבלו דבריו. (מלבי"ם)

אלו היה שם לא היה נגאל

מפני מה בטוח לנו שלא היה נגאל כי ה' ציוה להם במצרים ולקחו מן הדם ונתנו על שני המזוזות ועל המשקוף וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ואילו הרשע המוציא עצמו מן הכלל בולזול מה העבודה הזאת לכם בודאי לא היה נותן הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות וממילא לא היה המשחית פוסח על ביתו והיה מת שם ולא היה נגאל. (שער בת רבים)

הקחה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישראל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמוז לדבר: 'לא' עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים 'בל' ידעום, לאלו שיוודעים משפטי ה' ושוברים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד' סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שכופר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקחה את שיניו שהיה לו רק לא ולא לב. (לב העברי)

דצ"ך עד"ש באה"ב

באחד הוויכוחים שהיה ע"י הכומרים לבין הגה"צ רבי יונתן אייבשיץ ז"ע בתקופה של עלילת דם ע"י הגויים, אמר לו אחד מהם שהר"ת של דצ"ך עד"ש באה"ב זה דים ציריכים כולם עיבור דים שזחטים בן אל חי בישמים [הכוונה שלהם על מנהיגם יש"ו] ענה לו רבי יונתן שהוא טועה והר"ת הוא דברי צידוקי כ"ז עלילת דים ש'קר בני אברהם הלילה בזה.

ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו הכתוב נקט לשון "ואתן" שהוא לשון מתנה כי אכן בניי הגויים הוא מתנה מכורא כל עולמים וזה

הקחה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישראל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמוז לדבר: 'לא' עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים 'בל' ידעום, לאלו שיוודעים משפטי ה' ושוברים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד' סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שכופר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקחה את שיניו שהיה לו רק לא ולא לב. (לב העברי)

דצ"ך עד"ש באה"ב

באחד הוויכוחים שהיה ע"י הכומרים לבין הגה"צ רבי יונתן אייבשיץ ז"ע בתקופה של עלילת דם ע"י הגויים, אמר לו אחד מהם שהר"ת של דצ"ך עד"ש באה"ב זה דים ציריכים כולם עיבור דים שזחטים בן אל חי בישמים [הכוונה שלהם על מנהיגם יש"ו] ענה לו רבי יונתן שהוא טועה והר"ת הוא דברי צידוקי כ"ז עלילת דים ש'קר בני אברהם הלילה בזה.

ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו הכתוב נקט לשון "ואתן" שהוא לשון מתנה כי אכן בניי הגויים הוא מתנה מכורא כל עולמים וזה

הקחה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישראל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמוז לדבר: 'לא' עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים 'בל' ידעום, לאלו שיוודעים משפטי ה' ושוברים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד' סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שכופר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקחה את שיניו שהיה לו רק לא ולא לב. (לב העברי)

לבסוף כשהוא כבר שבע יאכל קרבן פסח, וזה מ"ש "כל דכפין" – מי שרעב "ייתי ויכול" שיאכל לשובע ואח"כ "כל דצריך ייתי ויפסח" יבא ויאכל מהקרבן פסח, אבל זה מובן בזמן שבית המקדש היה קיים והיה חשש שישבור עצם בקרבן פסח אבל עכשיו שאין בהימ"ק קיים ואנו אוכלים מצה אפיקומן זכר לקרבן פסח אז מדוע מקפידים לאכול אותו אחר הסעודה, הרי לא שייך ועצם לא תשברו בו, על זה עונה בעל ההגדה בהמשך, השתא כא, עכשיו אנו באמת בגלות אבל לשנה הבאה נהיה בארץ ישראל – בני חורין ויהיה לנו בית המקדש ואז שוב נאכל קרבן פסח, לכן צריך להתרגל גם עכשיו לאכול אותו על השוכה.

ויפסח
ר"ת וקודם הצות יאכל סעודת פסח
מה נשתנה וכו'

כוונת הדברים בפשטות, שהשאלות הם למה אנו עושים זכר גם לעבודת וגם לחירות, מצה זכר

לעבודת – לחמא עניא – שאר ירקות – זכר לעבודת עניים שאין להם מה לאכול אוכלים ירקות, להטביל אוכל בכל מיני תבולים, זה דרך עשירים וכן לשבת מסובין על כרים וכסתות זה ג"כ דרך עשירים, וא"כ מדוע נעשה זכרונות לעשירות, הרי אנו עכשיו עדיין בגלות, וע"ז בא בעל ההגדה ומסביר, היינו עבדים לפרעה ואח"כ יצאנו לחירות

ואם תשאל מה השמחה הזאת הרי אכתי עבדי אהשוורש אנהנו, הרי גם עכשיו אנהנו בגלות,

נאמר ע"ז משל על יהודי פשוט עני ואביון שלא נשלח לתלמוד תורה או בית ספר ללמוד כי אביו היה עני ולא היה לו כסף לשלם שכר לימוד לכן נשאר עם הארץ גדול ולא ידע לקרוא ולכתוב, ואח"כ נשא אשה וילדו לו בנים ובנות וזכה בלוטו בפרס כספי גדול ואז החליט, דבר ראשון אשלם למורה פרטי שילמד אותי כל מה שלימדו בבית ספר, ועזב את כל עסקיו וישב ולמד כל יום עד שנהיה חכם ובקיא בכל הענינים, וכל שנה היה עושה מסיבה לכל המשפחה ביום הזה

שזכה לפרס הגדול בלוטו, ואחרי שנים טובות שוב נתהפך הגלגל וירד מנכסיו, אבל כשהגיע היום הגדול בו זכה בכסף הגדול, המשיך לעשות מסיבה למשפחה, ושאלו אותו הקרובים מה סיבה עכשיו לחגיגה הזאת הרי אתה שוב עני ואביון, ענה להם אמנם את הכסף שהיה לי, הלך ממני לצערי, אבל את הידע שלמדתי בזכות זה וכל החכמה שלימדו אותי, זה נשאר לתמיד, זה אי אפשר לאבד כמו"ש דעה קניית מה חסרת, אבל דעה חסרת מה קניית,

וזה גם התשובה כאן, מה אנו עושים כליל הסדר סימנים של עשירים בני חורין, הרי אנו גם עכשיו בגלות, והתשובה – אנו באמת בגלות אבל מה שקיבלנו כשיצאנו מגלות מצרים וזה התורה הקדושה כמו"ש בהוציאך את העם ממצרים, תעבדו את האלוקים על החר הזה – הרי סיני – זה נשאר לנו לעד וזה ליל הסדר, שבתאריך זה יצאנו ממצרים ונהיינו לעם סגולה, והי' מלווה אותנו גם בגלות כמו"ש עמו אנוכי בצרה – אבל אחלצהו ואכבדהו, כולנו תקוה שלשנה הבאה בירושלים.

א מעשה אויף פסח

על כסאו והכומרים והשרים לימינו ולשמאלו. שאל המלך: "האמת הדבר, שהעזת לשלח יד בנברשת שהתנוססה ממעל לפסל המקודש לנו?"

ניגש היהודי, ואמר: הנני לספר לפניך דברים כהוייתן. עד כה נמנית עם עשירי הקהילה היהודית, ולפתע נהפך עלי הגלגל ונעשיתי עני מרוד, והנה הגיע חג הפסח ולא היה לי מאומה מצרכי התג, בקשתי ליטול את נפשי בכפי, אבל אסור לנו להתאבד, על כן התלטתי לצאת אל המדבר, ומה שיהיה יהיה. כאשר עברתי ברחוב הנוצרים ראיתי שהכנסיה פתוחה, ההלטתי לכנס בתוכה, וחשבתני לעצמי: אם ימצאוני שם יהרגוני, והלא בכך חפצתי, ואם לא יתפסוני, אגש עד לפסל ואתתנן לפניו שמזלי יזרח כבתילה, אולי יענה לי, כי "חשבתני" בלבי, אם רבבות נוצרים עובדים לפסל ובתוכם המלך עצמו הרי יש בו משתו, והם נוכחו לבטח לדעת שהוא ממלא כל משאלותיהם.

נכנסתי לכנסיה ולא מצאתי בה אדם, נגשתי עד לפסל, ופחדו נפל עלי, מרוב רעד לא יכולתי לדבר דבר, רק בכיתי בכי רב, והתיפחתי כילד קטן, אבל הפסל ידע מעצמו מה מעיק על לבי, ולפתע שמעתי את "קולו" עולה באזני: "בני, למה תבכה ולמה ירע לבבך? קום וקח לך את הנברשת המשתלשלת מן התקרה התך אותה למטולי זהב ותתעשר עושר רב!"

לקחתי כסא ועליתי עליו כדי ליטול את הנברשת, אבל עבר בי רעד ולא יכולתי לשלח יד אל המנורה. כאשר "ראה" זאת הפסל, "התנשא" על קצת אצבעותיו, "הושיט" ידו, הוריד את המנורה ומסרה לי, "באמרו: "לך לשלום!" נטלתי את המנורה והלכתי לצורך הלתיך אותה כאשר נצטויתי, מטול זהב אחד מכרתי לצרכי החג והשאר מצויים עמי בבית.

ועתה, הנה ספרתי לפניך את כל אשר אירע, ואם תצוה אביא לכאן את כל המטולים המצויים עמי בבית, ואתה המלך כל אשר תרצה לעשות עמי עשה כי אני עומד מוכן לפניך, אתה הסכין ואני הבשר!"

השפילו כל הכומרים והשרים את עיניהם במבוכה, וגם המלך נותר בלא מילים, הוא פנה אל הכמרים ואמר בלחש: "מה נעשה? אין לנו ברירה רק להצדיק את דבריו, כי אם נאמר לו: שקר אתה דובר הפסל אינו מדבר ואינו זז ממקומו, הרי יאמרו לנו: היהודי נתן כבוד לפסל ואמר שהוא זז ומדבר, ועובדי הפסל אומרים עליו שהוא אבן דומם, פה לו ולא ידבר, עינים לו ולא יראה, אזנים לו ולא ישמע, רגלים לו ולא יהלך, ידים לו ולא יניעם!"

ויאמרו למלך "כן תעשה כאשר דברת, תפטור אותו שיתלך מכאן חיש מהר", אמר לו המלך "לך לשלום, אין עליך שום תביעה" וצוה שלשה מאנשי המשמר ללוותו לביתו ולשמרו מן ההמון. יצא היהודי מארמון המלך שש ושמח, והשומרים מגוננים עליו מכל עבר. קראו המוני הגוים "מה נגזר עליך?" ענו השומרים "הוא יצא זכאי כאשר עיניכם רואות!" שאלו כולם, "כיצד זה זכוהו?" כבשו השומרים את עיניהם בקרקע ואמרו "איננו יודעים...", כאשר ראו זאת ההמון, השליכו האנשים איש את משאו והתפזרו במורת רוח, והרחוב מלא עצים, קוצים ומקלות, וכל אחד פנה לדרכו בקומה כפופה ובראש שחוה.

כשהגיע היהודי לביתו, מצא בו את כל קרוביו יושבים ומתאבלים עליו, כי הוא בטוחים שנשרף, כראותם אותו, נהפך אבלם לששון, שאלוהו "איך באת לשלום?" ענה האיש ואמר: "אלקינו שבשמים אדון השלום הוא שהביאני לשלום, ועשה לי נס כאשר עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה!"

ובמעשה זה שהיה, יבוארו הפסוקים שלפנינו "עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם", והואיל זה מעשה ידי אדם, הרי הגוים יודעים בעצמם, כי "פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא ישמעו, ידיהם ולא ימשו, רגליהם ולא ילכו". אבל כאשר היהודי אמר, שהפסל דיבר וזו, העיזו להכחישו, וכמו שנאמר, "לא יהגו בגרונם" לומר שהפסל אינו מדבר ואינו רואה, ולא אמרו לו: שקר אתה דובר. "אלא כמוהם יהיו עושיהם", הם שתקו לפניו כמו הפסל שלהם, וכבשו עיניהם בקרקע כמו עיני הפסל שאינן רואות, ורפו ידיהם מלהענישו כמו ידי הפסל הקפואות...

מעשה שהיה במלכות ספרד בטרם גרוש היהודים ממנה, בין המוני היהודים תושבי עיר הבירה היה יהודי עשיר, נגיד ובעל בעמיו, שנהפך עליו הגלגל והוא הפסיד את כל כספו עד שלא נשארה אצלו פרוטה שחוקה.

חג הפסח קרב ובא, ואין בידו לקנות את צרכי החג, והחונני והאופה והקצב ממאנים ליתן לו בהקפה, ותובעים ממנו את פרעון חובותיו. היתה נפשו מרה עליו על שהחג מתקרב וביתו ריקם.

עבר חג הפסח הגיע קיים האיש את ביעור החמץ בהידור רב פירור לחם לא נשאר בביתו אבל מצה ויין חזרת וכרפס לא היו לו, ואיש לא נאות להלוות לו. **ברוב יאושו** החליט לצאת מן העיר וללכת למדבר, אולי ימצאו אותו שודדי דרכים ויהרגוהו, כי נוח לו למות מאשר לראות את ילדיו הרעבים בליל התקדש החג, הוא ידע שהמאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא, אבל יחל בלבו שיפול ביד לסטים ויהרג על ידם.

יצא האיש משכונת היהודים ונכנס אל רחוב הנוצרים בדרכו לצאת מן העיר, לפתע ראה למולו את הכנסיה הנוצרית הגדולה, ודלתותיה פתוחות. חשב לעצמו "מדוע אלך אל מחוץ לעיר, ואקוה שימצאוני לסטים ואולי לא אתקל בהם, ויתכן שלא יהרגוני- אכנס לכנסיה השומרים יתפסוני ולבטח יאשימוני בחילול תפילתם ויהרגוני.

נכנס אל האולם, המקום היה רק מאדם ואפלולית שררה בו, בקדמת האולם עמד פסל זהב העבודה וזה ומעליו נברשת זהב המשתלשלת מן התקרה גרר האיש כסא גבוה עמד עליו והוריד את הנברשת, אמר: "אם ימצאוני ויהרגוני מה טוב, אם לא יתפסוני עוד יותר טוב". החביא את הנברשת מתחת לגלימתו, יצא מן הכנסיה ואיש לא עצרו.

שם האיש פניו אל צורך יהודי זקן וחרש, ובקש ממנו להתיך בעבורו את המנורה, הוא התיך אותה לחמש עשרה מטילי זהב, מכר אחד מהם וקנה בדמיו את כל צרכי החג בהרוחה רבה, רכש מלבושי כבוד לו ולכל בני משפחתו ופרע את חובותיו לחונני לקצב ולאופה, אז הלך לבית הכנסת שמח וטוב לב, ובשובו לביתו חגג את ליל הסדר בשמחה שאין דוגמתה.

למרתת בבקר הגיעו הכומרים אל הכנסיה ונבוכו בראותם שמנורת הזהב נעלמה, כלימתם ובשתת היו ללא נשוא: כיצד יתכן שהפסל הניח לשדוד את האוצר ולא מנע זאת בעדו... סחו הכומרים את הדבר למלך. הוא כנס את שריו וחכמיו, והכל החליטו פה אחד שאי אפשר לחשוך בנוצרי ששלח ידו בעבודה זרה שלו וודאי עשה זאת יהודי, שלח המלך לראשי הקהילה היהודיים את דבר הגניבה, ואמר: אין לי ספק בדבר שיהודו עולל זאת וחלל את קדשינו, ועתה או שתסגירו לידי את הגנב או שאהרוג את כל היהודים ואשלך את כל חפצם, עליכם להחליט את הדבר עד למחר!"

החג נהפך לראשי הקהל ליום אבל נורא, הם כנסו את כל היהודי העיר לבית הכנסת להתענות ולומר סליחות בבכיה, בין הנאספים היה גם אותו יהודי והצורך, הצורך שהיה חרש לא הבין על מה המהומה, אבל היהודי שידע כי הגזירה בגללו, ניגש אל ראש הקהל ואמר: "למה תבכו ומדוע תשביתו את שמחת החג, אני לקחתי את המנורה התכתי אותה ועשיתי ממנו מטילי זהב, אמרו למלך שמצאתם את הגנב ותנצלו מן הגזירה!", נחרדו השומעים וקראו: "ואתה מה יחא עליך?", אמר להם "לי אל תדאגו, אלקינו שבשמים, כל אשר חפץ יעשה, הוא כבר עשה ניסים לאבותינו בימים ההם ויעשה ניסים גם בזמן הזה".

מהרו היהודים ובשרו למלך שהגנב נמצא, וכל העיר געשה ורעשה. השרים והכמרים נקבצו ובאו לארמון המלך לשבת בדינו, והמון הגוים התכונן למיתתו בשריפה בכרך שלפני הארמון, הכל נהרו לשם, זה סוחב אגודת עצים וזה נושא ערימת קוצים, עלם העצים אל תוך המדורה כדי להגדיל וללבות את האש. היא שנשאו עינם עבים כדי לדוש בהם אפרו של היהודי לאחר שרפת, לבל ישאר ממנו שריד וזכר.

באה פלוגת שומרים לאסור את היהודי ולהביאו לארמון המלך. המלך ישב